אומרת הברייתא: **אוֹמֵר, שְׁנֵי לוּגִּין** [–שם מדה] **שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ** בשיהיו לי כלים, מתוך מאה לוגין שבכלי, **חֲדֵי הֵן תְּרוּמָה** גדולה בתובה, והנשאר מהמאה לוגין יתחלק למאה חלקים שוים, **עֲשָׂרָה** חלקים מתוכם יהיו **מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, וְתִשְׁעָה** חלקים מתוכם, שהם עשירית מתשעים החלקים הנותרים, יהיו **מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּמִיחַל** – מחלל את המעשר שני על מעות, כיון שלא התירו לסמוך על ברירה אלא כשאי אפשר באופן אחר, ולענין מעשר שני אין צריך לסמוך על ברירה, שהרי יכול לחללו בכל מקום שהוא על מעות שברשותו ולעשותו חולין גמורים, **וְשׁוֹתֶה מִיָּד** – ומותר לשתות מהחבית גם לפני שהפריש את התרומות והמעשרות בפועל, ולאחר זמן יפריש אותם מהחבית ויתברר למפרע שקריאת שם התרומה והמעשר היתה על היין המופרש, **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.**

הברייתא מביאה חולקים: **רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסְרִין** לעשות כך. וסוברת הגמרא כעת שטעמם מפני שסוברים אין ברירה, וממילא התרומה והחולין מעורבים בלי אפשרות לברר מה היא התרומה ומה הם החולין. ואם כך מבואר מהברייתא שלדעת רבי יהודה אין ברירה, ומוכח כדברי איו שרבי יהודה סובר אין ברירה, ושלא כדברי משנתנו.

עולא חולק על איו ורב וסובר שלדעת רבי יהודה יש ברירה: **עוּלָּא אָמַר, לֵיתָא לְאַיּוֹ מְמַתְנִיתִין** – דברי איו שלדעת רבי יהודה אין ברירה, נדחים מפני משנתנו שמבואר בה שיש ברירה לדעתו.

מקשה הגמרא: **וְאֶלָּא הָא דְּקָתָנֵי** – מה שמבואר בברייתא של 'הלוקח יין', **רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסְרִין,** הרי משמע מכך שאין ברירה לדעתו, וכפי שנתבאר לעיל, וכיצד מתיישבים הדברים עם דעת רבי יהודה במשנה שיש ברירה.

מתרצת הגמרא: **עוּלָּא זוּזֵי זוּזֵי קָתָנֵי** – עולא שונה בברייתא את התנאים זוגות זוגות, וכך היא נוסחתו בדברי הברייתא, הלוקח יין מבין הכותים וכו' **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹסְרִין,** ואם כן דעת רבי יהודה היא כרבי מאיר שסובר יש ברירה, וכמבואר במשנתנו.

הגמרא מבררת את דעת רבי יוסי בדין ברירה. מקשה הגמרא: **וְכִי** סָבַר **רַבִּי יוֹסֵי אֵין בְּרֵירָה,** כמו שמוכח מדבריו בברייתא של 'הלוקח יין' שהובאה לעיל, שאם אמר שני לוגין שאני עתיד להפריש וכו' היין אסור בשתייה, **וְהָתְנַן** – והרי שנינו במסכת קינים (פ"א מ"ד), לענין אשה יולדת או זבה שמביאה שתי תורים או שני בני יונה, **רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, שְׁתֵּי נָשִׁים** יולדות או זבות **שֶׁלָּקְחוּ אֶת קִינֵּיהֶן בְּעֵירוּב** – שקנו שתי קיני עופות [שני עופות קרויים 'קן' בלשון המשנה, ואותן נשים קנו שני זוגות, שהם ארבעה עופות] עבור קרבנותיהן בשותפות, ולא בירדו עבור מי יהיה כל קן, **אוֹ שֶׁנָּתְנוּ** את [דְּמֵי] **קִינֵּיהֶן** בשותפות **לְכֹהֵן,** כדי שיקנה ויקריב בעבורן את קרבנותיהן, **אֵיזֶהוּ** מן הקינים **שֶׁיִּרְצֶה כֹּהֵן, יַקְרִיב עוֹלָה,** את שני העופות, אחת לזו ואחת לזו, **וְלֵאוֹזֶהוּ** מן הקינים **שֶׁיִּרְצֶה** הכהן, **יַקְרִיב חַטָּאת,** את שני העופות, אחת לזו ואחת לזו. נמצינו למדים מדברי רבי יוסי שלדעתו יש ברירה, ולכך אנו אומרים שהוברר הדבר למפרע שעופות אלו שהקריב עבור פלונית לעולה ולחטאת, שלה הם, וכן לגבי שני העופות שהקריב עבור האשה השניה, שאם אין ברירה לדעתו, הרי יתכן שהעוף שהקריב לשם אחת מהן היה באמת בבעלות חברתה, ונמצא שהקריבו לשם בעלים אחרים שאינם בעלי הקרבן, וקרבן שהקריבו לשם מי שאינו בעליו אין הבעלים יוצאים בו ידי חובתם, וכל שכן בחטאת שנפסלת בכך לגמרי. ושלא כמבואר בדעתו בברייתא של 'הלוקח יין' שאין ברירה.

מתרצת הגמרא: **אָמַר רַבָּה, הָתָם כְּשֶׁהִתְנוּ** – באמת סובר רבי יוסי אין ברירה, כפי שמבואר בברייתא של 'הלוקח יין', והטעם שלגבי שתי נשים שלקחו קיניהם בעירוב יכול הכהן להקריב כפי שירצה, הוא מפני שמדובר שהתנו הנשים ביניהם שכל עוף שיקריב הכהן לשם אחת מהן, יהיה שלה.

מקשה הגמרא: **אִי הָכִי** – אם מדובר שהתנו כן, **מַאי לְמֵימְרָא** – מה חידוש יש בדבר, והרי התנו בפירוש שיהיו הקרבנות תלויים בדעת הכהן, ובודאי יכול לעשות כפי שחפץ.

מיישבת הגמרא: **קָא מַשְׁמַע לָן כְּדַרְבָּ חִסְדָּא** – המשנה בקינים מדברת באופן שלאחר שקנו את ארבעת העופות בעירוב, חילקו אותם לשתי קינים, ובכוונתן שמכל קן תוקרב חטאת ועולה עבור אחת מהן, והיינו אומרים שמכיון שחילקו את העופות לשתי קינים, לא יוכל הכהן לעשות מקן אחד שתי עולות לשתי הנשים, ומהקן השני שתי חטאות לשתיהן, לכן משמיעה לנו המשנה שכיון שלא פירשו כן הנשים בשעת הלקיחה, אף שפירשו כן לאחר שלקחו, יכול הכהן לעשות כמו שירצה, וכדברי רב חסדא, **דְּאָמַר רַב חִסְדָּא אֵין הַקִּינִּין** של מחוייבי קינין **מְתְפָּרְשׁוֹת** איזו תהיה לעולה ואיזו לחטאת,

אֶלָּא אִי בִּלְקִיחַת בְּעָלִים – או בשעה שהבעלים קונים את העופות, שיכולים לומר זה אני לוקח לשם חטאת וזה לשם עולה, **אִי בַּעֲשַׂיִית כֹּהֵן** – או בשעה שהכהן מולק את העופות, יכול לקבוע איזה עוף יהיה חטאת ואיזה עולה [באופן שהבעלים לא קראו שם בשעת לקיחת העופות], אך אם הבעלים לקחום סתם, אינם יכולים אחר כך לקרוא להם שם ולומר זה לחטאת וזה לעולה, ואפילו אם עשו כן יכול הכהן לשנות מדבריהם.

הגמרא ממשיכה לברר האם אכן סבר רבי יוסי אין ברירה. מקשה הגמרא: **וְאַמַּתְּי** – ועדיין, וכי **סָבַר רַבִּי יוֹסֵי אֵין בְּרִירָה, וְהָתַנְיָא** – והלא שנינו בברייתא, **עַם הָאָרֶץ**, אדם שאין לו נאמנות לענין מעשרות, **שֶׁאָמַר לְחָבֵר** – ירא שמים הנאמן על כך, שהיה הולך לשוק לקנות לעצמו ירק או גלוסקא, **קַח לִי** – קנה גם בשבילי **אֲגוּדָּה אַחַת שֶׁל יָרָק, אוֹ גְּלוּסְקָא** [–מין פת] **אַחַת**, וקנה החבר מאנשים שאינם נאמנים על המעשרות, שיש לפירותיהם דין 'דמאי', ולא פירש מה קונה בשבילו ומה בשביל עם הארץ, אף על פי כן **אֵינוֹ צָרִיךְ** החבר **לְעַשֵּׂר** את מה שנותן לעם הארץ. ואף שאסור לחבר למכור לעם הארץ פירות שאינם מתוקנים, ובענייננו כיון שלא פירש בשקנאן מה קונה עבור עצמו ומה עבור עם הארץ, יתכן שהביא לעם הארץ את החלק שקנה עבור עצמו, ונמצא שמוכר לו אותם משלו, מכל מקום איננו חוששים לכך, שיש ברירה, וכשנותן לעם הארץ אחת מהאגודות הוברר למפרע שחלק זה קנה מיד בשבילו, ולא היה של החבר כלל, **דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. וַחֲכָמִים** חולקים **וְאוֹמְרִים, צָרִיךְ לְעַשֵּׂר**, שסוברים אין ברירה, ויתכן שמוכר לעם הארץ את חלקו, ואסור לחבר למכור לעם הארץ דבר שאינו מתוקן. הרי שסובר רבי יוסי יש ברירה, ושלא כפי שמוכח מדבריו בברייתא של הלוקח יין מבין הכותים.

מתרצת הגמרא: **אֵיפּוּךְ** – הפוך את הגירסא בברייתא, וגרוס כך, עם הארץ וכו' צריך לעשר, דברי רבי יוסי [שכן לדעתו אין ברירה], וחכמים אומרים אינו צריך לעשר [שכן לדעתם יש ברירה].

הגמרא מוסיפה להקשות מברייתא אחרת שמבואר בה שלדעת רבי יוסי יש ברירה: **תָּא שְׁמַע** – בא ושמע ראיה לדבר, **הָאוֹמֵר** פרי **מַעֲשֵׂר שני שֶׁיֵּשׁ לִי בְּבֵיתִי, הרי זה מְחוּלָּל עַל סֶלַע** [–מין מטבע] **שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדֵי מִן הַכִּיס** מתוך שאר הסלעים שנמצאים בו, **רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מְחוּלָּל**, ומותר מיד לאכול את הפירות בתורת חולין, וכשויציא אחר כך סלע מן הכיס, יתברר למפרע שעל סלע זו חילל. הרי שסובר רבי יוסי יש ברירה, שאם אין ברירה לא אמר כלום ואין כאן פדיון כלל, ונמצא אוכל פירות מעשר שני מחוץ לירושלים ללא פדייה.

מתרצת הגמרא: **אֵיפּוּךְ** – הפוך את הגירסא בברייתא **וְאֵימָא** – ואמור, **רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר לֹא חִילֵּל**, כיון שסובר אין ברירה.

מקשה הגמרא: **וּמַאי חָזִית דְּאַפַּכְתְּ תַּרְתֵּי מִקַּמֵּי חָדָא, אֵיפּוּךְ חָדָא מִקַּמֵּי תַּרְתֵּי** – מדוע ראית לנכון להפוך את השיטות השנויות בשתי הברייתות שהביאה הגמרא מקודם [–עם הארץ שאמר לחבר קח לי וכו', והאומר מעשר שיש לי בביתי וכו'], מפני האחת [–הברייתא של 'הלוקח יין מבין הכותים'] שמבואר בה שרבי יוסי סובר אין ברירה, היה לך להפוך את האחת, מפני שתי הברייתות שמבואר בהם שרבי יוסי סובר יש ברירה.

מתרצת הגמרא: **תָּא** – הברייתא של המחלל מעשר שני על סלע שתעלה בידו מן הכיס, **וַדַּאי אֵיפְּכָא תַּנְיָא** – ודאי משובשת היא ונשנתה בגירסא הפוכה, והוהוכחה לכך, **דְּקָתָנֵי סֵיפָא** – ששנינו בסופה של אותה ברייתא, **וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בְּאוֹמֵר מַעֲשֵׂר שני שֶׁיֵּשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי יְהֵא מְחוּלָּל עַל סֶלַע חֲדָשָׁה שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדִי מִן הַכִּיס**, ויש בכיסו רק סלע חדשה אחת, שאין באופן זה משום ברירה, שהדין הוא **שֶׁחִילֵּל**, ומוכיחה הגמרא, **מַדְּקָאָמַר הָכָא שֶׁחִילֵּל, מִכְּלָל דְּהָתָם לֹא חִילֵּל** – מכך שבסיפא מבואר שבאופן זה מודה רבי יוסי שחילל, משמע שבאופן המבואר ברישא סובר רבי יוסי שלא חילל. ומובח שהגירסא הקודמת משובשת היא, וצריך להופכה כמבואר לעיל.

הגמרא דנה מה הוא האופן של סלע חדשה שרבי יוסי מודה שחילל. מבררת הגמרא: **הַאי** 'סֶלַע חֲדָשָׁה' **הֵיכִי דָּמֵי** – כיצד מדובר הדין של סלע חדשה המוזכר בברייתא, **אִי דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי תְּלָת, דִּיֵּישׁ בְּרֵירָה** – אם מדובר כשיש בכיסו שתים או שלש סלעים חדשות, וצריך לומר שהוברר הדבר למפרע על איזה סלע חילל, **אִם כֵּן הַיְינוּ קַמַּיְיתָא** – זהו אותו דין השנוי ברישא שבו לדעת רבי יוסי לא חילל, ומדוע בסיפא מודה שחילל.

מעמידה הגמרא: **אֶלָּא** מדובר בסיפא **דְּלֵיכָּא אֶלָּא חֲדָא** – שאין לו בכיסו אלא סלע חדשה אחת, ואין צריך להגיע לדין ברירה.

שואלת הגמרא: אם כן, **מַאי** 'תַּעֲלֶה' – כיצד יתכן כאן הלשון 'על סלע חדשה שתעלה בידי', והרי אין בכיסו אלא סלע אחת, ואף בעודה בכיסו יכול לחלל עליה.

משיבה הגמרא: באמת לשון זה אינו מדויק בסיפא, אך **אַיְידֵי דְּתָנֵי רֵישָׁא** 'תַּעֲלֶה', **תָּנָא סֵיפָא נַמִּי** 'תַּעֲלֶה' – אגב שברישא שנה התנא לשון 'תעלה', שנה לשון זה גם בסיפא.

לעיל (לה:) דנה הסוגיא במחלוקת התנאים אם אומרים ברירה לגבי עירוב שהוא מדרבנן, אמנם ישנן דעות שאף אם אין ברירה בדינים שהם מהתורה מכל מקום בדינים דרבנן יש ברירה. מבררת הגמרא מי מן התנאים סובר שאין ברירה אף בדברים שהם מדרבנן: **אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן, מַאן הַאי תָּנָא דַּאֲפִילּוּ בְּדְרַבָּנָן לֵית לֵיהּ בְּרֵירָה** – מי הוא התנא שסובר כדברי הברייתא שאביא להלן, שמתבאר ממנה שאפילו בדבר שהוא רק מדרבנן בגון עירוב, אין ברירה, **דְּתַנְיָא** בברייתא, אחד **שֶׁאָמַר לַחֲמִשָּׁה** בני אדם, **הֲרֵינִי מְעָרֵב** עירובי תחומין **עַל אֵיזֶה מִכֶּם שֶׁאֶרְצֶה** – על אחד מכם שארצה שילך בשבת מחוץ לתחום, **רָצִיתִי יֵלֵךְ, לֹא רָצִיתִי לֹא יֵלֵךְ, אִם רָצָה** המערב **מִבְּעוֹד יוֹם** לפני כניסת השבת, שאחד מהם ילך, **עֵירוּבוֹ עֵירוּב**, אבל אם רצה רק **מִשֶּׁחֲשֵׁכָה** וכבר נכנסה שבת, **אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב**, כיון שזמן קניית העירוב הוא בבין השמשות של כניסת השבת, ואולי בשעה ההיא לא היתה דעתו שיקנה העירוב בעבור אותו שרצה לאחר מכן שיקנה עבורו, ולא קנה לו עירובו. הרי שסבר תנא זה אין ברירה אפילו בעירוב שהוא מדרבנן, ולפיכך אין אומרים הוברר הדבר למפרע שעליו נתכוין בעירובו. ויש לברר מי הוא תנא זה שסובר כך.

אומרת הגמרא: **אִישְׁתִּיק וְלֹא אָמַר לֵיהּ וְלֹא מִידֵּי** – שתק רב נחמן ולא ענה לרבא מאומה, שלא ידע איזה תנא סובר כך.

מקשה עליו הגמרא: **וְלֵימָא לֵיהּ דְּבֵי אַיּוֹ הוּא** – היה לו לומר לו שתנא זה הוא איו אליבא דרבי יהודה שהובא לעיל (לה:), שסובר אין ברירה אף לענין עירוב שהוא מדרבנן. מתרצת הגמרא, **לֹא שְׁמִיעַ לֵיהּ** – רב נחמן לא שמע ברייתא זו של איו.

רב יוסף תמה על שתיקתו של רב נחמן: **רַב יוֹסֵף אָמַר, תַּנָּאֵי שָׁקְלַתְּ מֵעַלְמָא** – וכי אבדת את כל התנאים מן העולם, שאינך מוצא תנא הסובר כן, והרי **תַּנָּאֵי הִיא** – מחלוקת תנאים היא, **דְּתַנְיָא** בברייתא, המניח עירוב בסוף התחום במקום המשתמר, ומשאירו שם לערב בו לכל שבתות השנה, ומתנה ואומר, **הֲרֵינִי מְעָרֵב לְשַׁבָּתוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, רָצִיתִי אֵילֵךְ, לֹא רָצִיתִי לֹא אֵילֵךְ** – בשבת שארצה ללכת חוץ לתחום, יקנה לי עירובי, ובשבת שלא ארצה ללכת לא יקנה, כדי שלא אפסיד את האלפיים אמה שמותר לי ללכת מצידה השני של העיר, דינו, שאם **רָצָה** ללכת חוץ לתחום **מִבְּעוֹד יוֹם** לפני כניסת השבת, **עֵירוּבוֹ עֵירוּב**, אבל אם החליט שרוצה ללכת רק **מִשֶּׁחֲשֵׁכָה** ונכנסה שבת, **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר**, אף בזה **עֵירוּבוֹ עֵירוּב**, משום שהוברר הדבר למפרע שכבר בבין השמשות היתה דעתו לערב שם. **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב**, שאין ברירה לדעתם. הרי שנחלקו תנאים אם יש ברירה אפילו בעירוב שהוא מדרבנן.

רב יוסף מקשה על ברייתא זו, ומתוך כך מברר מי התנא שסובר אין ברירה אפילו בדרבנן, שכן לפי נוסח הברייתא כעת, איננו יודעים מי הם החכמים החולקים על רבי שמעון וסוברים כן. מקשה רב יוסף: **וְהָא שַׁמְעִינָן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּלֵית לֵיהּ בְּרֵירָה** – והרי רבי שמעון השמיענו בדין הלוקח יין מבין הכותים (לעיל ע"א) שסובר אין ברירה,

המשך בעמוד קפו

קפו

המשך ביאור למס' עירובין ליום ראשון עמ' ב

שמחמת כן אוסר לשתות מיין שקרא שם לתרומות ומעשרות שלו כשהם מעורבים עם שאר היין ורוצה לבררם למפרע לאחר מכן, כַּשְּׁיָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אִדְּרַבִּי שִׁמְעוֹן – נמצא שדברי רבי שמעון סותרים זה לזה.

מסיק רב יוסף: אֶלָּא אֵיפוּךְ – הפוך את הגירסא בברייתא, וגרוס ששיטת חכמים שעירובו עירוב משום שיש ברירה לדעתם, ורבי שמעון סובר שאין עירובו עירוב משום שאין ברירה לדעתו. ומעתה נמצא שרבי שמעון הוא זה שסובר שאין ברירה אפילו בדרבנן.

מקשה הגמרא: מַאי קַשְׁיָא – מה הוקשה לרב יוסף שדברי רבי שמעון סותרים זה את זה, ומשום זה הפך את גירסת הברייתא, דְּיִלְמָא כִּי לֵית לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרֵירָה, בְּדְאוֹרַיְיתָא, אֲבָל בְּדְרַבָּנָן אִית לֵיהּ – והרי יתכן ששיטת רבי שמעון שאין ברירה היא רק לגבי דיני דאורייתא, ולכן לגבי תרומה שהיא מדאורייתא סובר אין ברירה, ולגבי עירוב שהוא מדרבנן סובר יש ברירה.

מתרצת הגמרא: קָסָבַר רַב יוֹסֵף, מַאן דְּאִית לֵיהּ בְּרֵירָה, לָא שְׁנָא בְּדְאוֹרַיְיתָא לָא שְׁנָא בִּדְרַבָּנָן אִית לֵיהּ – התנא שלדעתו יש ברירה סובר כן בין בדינים דאורייתא ובין בדינים דרבנן, וּמַאן דְּלֵית לֵיהּ בְּרֵירָה, לָא שְׁנָא בְּדְאוֹרַיְיתָא וְלָא שְׁנָא בִּדְרַבָּנָן לֵית לֵיהּ – והתנא שלדעתו אין ברירה גם סובר כן בין בדאורייתא ובין בדרבנן, שאין סברא לחלק בזה לדעת רב יוסף. ולכן תמה שהברייתות סותרות זו את זו, ומוכרחים להפוך את הגירסא בברייתא של הריני מערב לכל שבתות השנה.

רבא מיישב את סתירת דברי רבי שמעון באופן אחר: רָבָא אָמַר, באמת סובר רבי שמעון יש ברירה, וכפי שמבואר בדעתו בברייתא של הריני מערב לכל שבתות השנה, והטעם שאוסר בלוקח יין מבין הכותים, אינו מפני שאין ברירה, וכפי שהבינה הגמרא עד עתה, אלא שַׁאנִי הָתָם דְּבָעִינַן 'רֵאשִׁית', שֶׁיִּהְיוּ שְׁרָיָיה נִיכָּרִין – שונה הדין שם בתרומה שאי אפשר לעשות כן, מפני שאנו מצריכים שיתקיים בה 'ראשית', כלשון הפסוק (דברים יח ד) 'רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וגו' תִּתֶּן לוֹ', ולמדים ממשמעות ענין 'ראשית', שמיד בשעת קריאת שם התרומה יהיה ניכר מה היא התרומה שהיא ראשית, ומה הם השיירים הנתקנים על ידה, ובדין הלוקח יין מבין הכותים שלא בירר מהי התרומה, אין היא ניכרת מיד.

אביי מקשה על דברי רבא: אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לרבא, אֶלָּא מֵעַתָּה – אם כן מעכשיו, שחידשת שבשעת קריאת השם צריך שיהיה ניכר מה היא התרומה ומה הם השיירים, הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי רְמוֹנִים שֶׁל טֶבֶל, וְאָמַר, אִם יֵרְדוּ גְּשָׁמִים הַיּוֹם יְהֵא זֶה – אחד מהרימונים תְּרוּמָה לְמִפְרַע עַל זֶה – הרימון השני, שֶׁיֵּעָשֶׂה חולין מתוקנים על ידו, וְאִם לֹא יֵרְדוּ גְּשָׁמִים הַיּוֹם יְהֵא לְהֵיפֶךְ, זֶה – הרימון השני, תְּרוּמָה עַל זֶה – הרימון הראשון, הָכִי נַמִּי – האם אכן בֵּין יֵרְדוּ גשמים בֵּין לֹא יֵרְדוּ גשמים דְּאֵין בְּרֵירָה בְּלוּם, הואיל ובשעה שקרא שם על התרומה אין ניכר מה התרומה ומה השיריים.

ממשיך אביי להקשות: וְכִי תֵּימָא הָכִי נַמִּי – ואם תרצה לומר שבשמתנה כך אכן אין בדבריו כלום, מכל מקום קשה על סברא זו ממשנה, וְהָתְנַן – והרי שנינו במשנה (תרומות פ"ג מ"ה), [הָאוֹמֵר] על עירמת תבואת טבל, תְּרוּמַת הַכְּרִי הֲוֵה וּמַעֲשְׂרוֹתֶיהָ בְּתוֹכוֹ – הריני קורא שם תרומה ומעשרות לתבואה הנמצאת באמצע הערימה, ומביאה המשנה אופן נוסף בתבואת מעשר ראשון שטבול לתרומת מעשר, וְכן האומר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר זֶה בְּתוֹכוֹ – הריני קורא שם תרומת מעשר לתבואה הנמצאת באמצע ערימת המעשר ראשון, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, קָרָא הַשֵּׁם – הפרשתו חלה, והרי זה תרומה ומעשר. הרי שלדעת רבי שמעון חל שֵׁם תרומה אף באופן שלא ניכר מה היא התרומה ומה הם שיירים, שהרי אין כאן היכר התרומה.

מתרצת הגמרא: שַׁאנִי הָתָם דְּאִיכָּא סְבִירָא – שונה הדין שם, כיון שיש את התבואה שבסביבות הכרי ובכך שיירים ניכרים, שהרי אמר שתחול התרומה 'בתוכו', שמשמע מזה שתחול באמצע הכרי, ואם כן התבואה שבסביבות הכרי היא ודאי חולין. מה שאין כן בלוקח יין מבין הכותים, שאין השיירים ניכרים כלל, ולכן אין הפרשתו חלה לדעת רבי שמעון.

הגמרא מביאה אופן נוסף ליישב את סתירת דברי רבי שמעון: וְאִי בָּעֵית אֵימָא – ואם תרצה תוכל ליישב זאת כך, באמת דעת רבי שמעון שיש ברירה, והטעם שאוסר בדין הלוקח יין מבין הכותים אינו מפני שאין ברירה לדעתו, אלא כְּדְקָתָנֵי טַעֲמָא – כמבואר הטעם בברייתא, אָמְרוּ לוֹ רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון החולקים לְרַבִּי מֵאִיר, כיצד אתה מתיר לו לשתות את היין על סמך שעתיד להפריש ממנו תרומה ומעשרות, וכי אִי אַתָּה מוֹדֶה שיש לחשוש שֶׁמָּא יִבָּקַע הַנּוֹד [–כלי לשמירת משקים העשוי מעור עבה] לפני שיפריש ממנו את התרומה והמעשרות המוערבים בו, וְעל ידי כך נִמְצָא זֶה ששתה ממנו שׁוֹתֶה טְבָלִים לְמַפְרֵעַ אפילו אם יש ברירה, שהרי כל מה שאנו מתירים לקרוא שם לתרומה ולמעשרות על דעת שיפרישם לאחר מכן, הוא מכיון שלאחר שיפריש אותם בפועל, יתברר למפרע שהיין שהפריש נעשה תרומה ומעשרות מיד כשקרא לו שם, אך אם לבסוף לא הופרשו התרומה והמעשרות בפועל, הרי אין שום בירור שיוכל להתברר למפרע. ואם כן מבואר מתשובתו של רבי שמעון לרבי מאיר שאינו חולק עליו מפני שסובר אין ברירה, אלא מפני שיש לחשוש שמא לא יבואו התרומה והמעשרות לידי בירור כלל.

הגמרא מביאה את תשובתו של רבי מאיר על קושיית החולקים, המובאת בהמשך הברייתא: אָמַר לָהֶן רבי מאיר לְכְשֶׁיִּבָּקַע נעיין בדבר לאסרו, כלומר, אבל קודם לכן איני חושש לכך, כיון שלא שכיח הדבר שיבקע.

הגמרא מקשה מדברי הברייתא על התירוץ הקודם בסתירת דברי רבי שמעון: וּלְמַאי דְּסָלְיק אַדַּעְתִּין מֵעִיקָּרָא, דִּבְעִינַן 'רֵאשִׁית' שֶׁשְּׁרָיָיה נִיכָּרִין – ולפי הביאור שעלה על דעתינו בתחילה, שסברת החולקים על רבי מאיר אינה משום שחוששים שמא יבקע הנוד, אלא מפני שצריך שמיד בשעת קריאת השם יהיה ניכר מה היא התרומה ומה הם השיירים, אם כן מַאי קָאָמְרִי לֵיהּ – כיצד יבואר מה שאמרו לו לרבי מאיר 'אי אתה מודה שמא יבקע הנוד' וכו', והרי הם חולקים עליו מטעם אחר.

מיישבת הגמרא: לפי התירוץ הקודם, צריך לומר דהָכִי קָאָמְרִי לֵיהּ – כך אמרו לו החולקים להקשות על דבריו, לְדִידָךְ בָּעֵינַן 'רֵאשִׁית' שֶׁשְּׁרָיָיה נִיכָּרִין – לשיטתנו אינו יכול להפריש כך משום שצריך שיהיו שיריה ניכרים, אך אפילו לְדִידֵהּ – לשיטתך, שאתה חולק על כך,